

Warszawa, dnia 17 stycznia 2012 r.

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

BSA III-4110-2/12

**SĄD NAJWYŻSZY
Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych
i Spraw Publicznych**

Na podstawie art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) wnoszę o rozpoznanie przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego następującego zagadnienia prawnego:

Czy tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych nauczycieli pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych wymienionych w art. 42 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) określa wyżej powołany przepis, czy też tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć takich nauczycieli określa na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 Karty Nauczyciela organ prowadzący szkołę lub placówkę?

Uzasadnienie

Powyższe zagadnienie prawne wynika z rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, gdy chodzi o wykładnię przepisów art. 42 ust. 3 i ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) i określenie, który z tych przepisów ma zastosowanie w stosunku do nauczycieli logopedów i nauczycieli pedagogów zatrudnionych w placówkach oświatowych wymienionych w art. 42 ust. 3 tej ustawy.

W art. 42 ust. 3 KN zostały ustalone obowiązkowe wymiary godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy w placówkach oświatowych wymienionych w tym przepisie, m. in. nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (lp. 3 w tabeli zamieszczonej w art. 42 ust. 3 KN).

Przepis art. 42 ust. 7 pkt 3 KN stanowi, że organ prowadzący szkołę lub placówkę określa „tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli szkół niewymienionych w ust. 3, nauczycieli szkół, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1a, nauczycieli prowadzących kształcenie w formie zaocznej, nauczycieli kolegiów pracowników służb społecznych, nauczycieli kształcenia na odległość, nauczycieli realizujących w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin, pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty, bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych oraz zasady zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w formie zaocznej i w kształceniu na odległość”.

W art. 42 ust. 7 pkt 3 KN zostali wymienieni m. in. pedagodzy, psychologdy, logopedzi i doradcy zawodowi prowadzący zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu. Przepis art. 42 ust. 7 pkt 3 KN wywołuje wątpliwość wykładniczą, czy ma zastosowanie do pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych mających statut nauczycieli zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych wymienionych w art. 42 ust. 3 KN, czy też ma zastosowanie tylko do pracowników zatrudnionych na wyżej wskazanych stanowiskach w charakterze

specjalistów w takich jednostkach organizacyjnych i niemających statusu nauczyciela.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06 (OSNP z 2008 r., nr 5-6, poz. 62), orzekł, że tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych mianowanego nauczyciela logopedy jest określany na podstawie art. 42 ust. 3 KN, a nie przez przepisy wydane na podstawie na podstawie art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 179, poz. 1845).

Powołana wyżej ustawa z dnia 15 lipca 2004 r. nadała w art. 1 pkt 21 lit. b nowe brzmienie przepisowi art. 42 ust. 7 pkt 3 KN. Przepis art. 13 pkt 2 tej ustawy, powoływany w wyżej wskazanym wyroku SN z dnia 25 stycznia 2007 r., był przepisem przejściowym. Nakazywał organom prowadzącym szkoły wydanie przepisów dostosowujących dotychczasowe przepisy do nowego brzmienia art. 42 ust. 7 pkt 3 KN. W przepisie art. 42 ust. 7 pkt 3 w nowym brzmieniu zostały dodane stanowiska logopedów oraz doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomaganie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Do tych stanowisk odnosił się przepis przejściowy art. 13 pkt 2 powołanej wyżej ustawy zmieniającej z dnia 15 lipca 2004 r., stanowiący, że organy prowadzące szkoły w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy określą „tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć logopedów oraz doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomaganie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.)”. W treści tego przepisu została więc powtórzona część treści przepisu art. 42 ust. 7 pkt 3 KN w nowym brzmieniu nadanym przez wyżej powołaną ustawę zmieniającą z dnia 15 lipca 2004 r.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, który odnosi się do przepisu przejściowego art. 13 pkt 2 ustawy zmieniającej z dnia 15 lipca 2004 r., może być odnoszony do art. 42 ust. 7 pkt 3 KN w brzmieniu nadanym tą ustawą i obecnie obowiązującym oraz do relacji między tym przepisem a art. 42 ust. 3 KN.

Sąd Najwyższy w powyższym wyroku uznał, że do powódki w sprawie, będącej nauczycielem mianowanym, nie miały zastosowania przepisy wydane na podstawie art. 13 pkt 2 wyżej powołanej ustawy zmieniającej z dnia 15 lipca 2004 r. Ten przepis nakazuje organowi prowadzącemu szkołę określenie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć logopedów oraz doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zm.). Sąd Najwyższy wskazał, że chodzi tu o rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114). W celu prowadzenia tych zajęć, zgodnie z § 15 tego rozporządzenia, w szkołach mogą być zatrudniani pedagodzy, psycholodzy i logopedzi jako specjaliści, a nie jako nauczyciele. Do tych specjalistów znajduje zastosowanie art. 42 ust. 7 pkt 3 KN, stanowiący o określeniu czasu ich tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin przez organ prowadzący szkołę.

Przeciwny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10 (niepublikowany), wydanym w sprawie z powództw dwóch nauczycielek, z których jedna była nauczycielem logopedą, a druga - nauczycielem pedagogiem, o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadwymiarowych. Organ prowadzący szkołę w akcie wydanym na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 KN ustalił, że obowiązkowy wymiar zajęć takich nauczycieli wynosi 22 godziny. Powódki twierdziły, że akt wydany na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 KN nie może określać tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych logopedów i pedagogów będących nauczycielami zatrudnionymi w szkołach i placówkach wymienionych w art. 42 ust. 3 KN. Obowiązkowy tygodniowy wymiar zajęć takich nauczycieli określa się na podstawie art. 42 ust. 3 KN. Powódki są zatrudnione w szkole wymienionej w punkcie 3 tabeli zamieszczonej w art. 42 ust. 3 KN, a więc obowiązujący je wymiar zajęć wynosi 18 godzin. Powódki powoływały się na wykładnię przepisów art. 42 ust. 3 i art. 42 ust 7 pkt 3 KN dokonaną przez Sąd Najwyższy w omówionym wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06.

Sąd pierwszej instancji w wydanym w sprawie wyroku stwierdził, że tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć powódek wynosi 18 godzin, nakazał pozwanemu pracodawcy dostosowanie wymiaru ich zajęć do tej liczby godzin i zasądził na rzecz powódek wynagrodzenie za pracę w godzinach ponadwymiarowych. Sąd drugiej instancji oddalił apelację pozwanego pracodawcy.

Sądy obu instancji stwierdziły, że powódki są zatrudnione na stanowiskach nauczycieli i mimo że wykonują odpowiednio pracę pedagoga i logopedy, jest niedopuszczalne ustalenie obowiązującego je wymiaru zajęć na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 KN. Ten przepis odnosi się wyłącznie do pedagogów i logopedów zatrudnionych na stanowiskach specjalistów.

Pozwany pracodawca wniósł skargę kasacyjną, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi m. in. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 42 ust. 3 pkt 3 KN, polegające na przyjęciu, że tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć powódek jako nauczyciela logopedy i nauczyciela pedagoga wynosi 18 godzin, oraz przez niezastosowanie do ustalenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć powódek art. 42 ust. 7 pkt 3 KN.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, stwierdził, że powyższy zarzut skargi jest uzasadniony, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy uznał, że nie jest trafny pogląd wyrażony w omówionym wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, wyrażony także przez sądy obu instancji w rozpatrywanej sprawie, iż określenie wymiaru czasu pracy nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty, następuje na podstawie art. 42 ust. 3 pkt 3 KN, a art. 42 ust. 7 pkt 3 KN ma zastosowanie do specjalistów zatrudnionych tych stanowiskach na podstawie § 15 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114), wydanego na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty.

Sąd Najwyższy stwierdził, że nie ulega wątpliwości, iż art. 42 KN podobnie jak i inne przepisy tej ustawy odnosi się do nauczycieli w rozumieniu jej art. 3 pkt 1, zgodnie z którym ilekroć w ustawie jest mowa o „nauczycielach bez bliższego określenia – rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1 i 1a”. Dlatego art. 42 ust. 3 określa tygodniowe normy zajęć obowiązkowych w różnych typach szkół zarówno nauczycieli przedmiotów edukacyjnych, jak i nauczycieli praktycznej nauki zawodu, wychowawców, bibliotekarzy bibliotek szkolnych oraz nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych. Wynikające z tego przepisu różnice w wymiarach obowiązkowych zajęć nauczycieli zatrudnionych na wymienionych w nim stanowiskach w różnych typach szkół nie są przypadkowe, ale w oczywisty sposób wynikają z charakteru pracy, rodzaju oraz rozmiaru obowiązków i obciążeń związanych z zajmowanym przez nauczyciela stanowiskiem.

Przepis art. 42 ust. 7 pkt 3 KN nadaje organowi prowadzącemu szkołę lub placówkę uprawnienie do określania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć między innymi pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty. Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) zadaniem tego systemu jest nie tylko zapewnienie obywatelom realizacji prawa do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju (pkt 1), ale również dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwości korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej (pkt 4). Oznacza to, że szkoły i placówki objęte tym systemem zobowiązane są do realizowania zarówno zadań edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do uczniów i wychowanków, jak i zadań w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczonej również na rzecz rodziców i opiekunów oraz nauczycieli. Wynika to wprost z art. 64 ust. 1 powołanej ustawy, zgodnie z którym podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są nie tylko zajęcia edukacyjne (pkt 1 i 2) i praktyczna nauka zawodu w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe (pkt 5), ale także zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów mających trudności w nauce oraz inne

zajęcia wspomagające rozwój dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi (pkt 3). W celu realizacji tego zadania art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty nadaje ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania umocowanie do określenia w drodze rozporządzenia zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach, które powinny tworzyć warunki dla zaspokajania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, w szczególności wspomagać rozwój uczniów i efektywność uczenia się.

Wydane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114) nakłada na dyrektora szkoły obowiązek organizowania takiej pomocy (§ 15 ust. 1) oraz określa zasady organizacji i udzielania uczniom, ich rodzicom oraz nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym, między innymi, w formie zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym, a także zajęć psychoedukacyjnych dla uczniów i rodziców (§ 5 ust. 2 pkt 2, 5 i 6 w związku z § 2 pkt 5). Zajęcia te mogą być prowadzone w grupach o określonej w przepisach rozporządzenia liczbie uczestników przez nauczycieli posiadających przygotowanie w zakresie terapii pedagogicznej, logopedii lub logopedii szkolnej, w zakresie pracy o charakterze terapeutycznym lub socjoterapii, pedagogów, psychologów oraz innych nauczycieli posiadających przygotowanie do prowadzenia zajęć specjalistycznych (§ 7 ust. 1 i § 11). W przedszkolu, szkole lub placówce mogą być zatrudnieni pedagog, psycholog, logopeda i doradca zawodowy, których zakres zadań określają przepisy rozporządzenia (§ 15 ust. 2-6).

Sąd Najwyższy uznał, że przedstawione wyżej uregulowania należy rozumieć w ten sposób, że w zależności od rozmiaru indywidualnych potrzeb dzieci i młodzieży uczących się w danej szkole lub placówce, a konkretnie mniejszego lub większego zapotrzebowania w danej szkole na zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, realizacja tych zajęć może odbywać się albo poprzez powierzenie ich prowadzenia nauczycielom (np. zajęć edukacyjnych) posiadającym odpowiednie przygotowanie albo poprzez zatrudnienie nauczyciela posiadającego odpowiednie kwalifikacje (art. 9 ust. 1 pkt 1 KN) między innymi na stanowisku pedagoga lub logopedy z powierzeniem mu obowiązków i zadań określonych w przepisach

rozporządzenia. W takim wypadku obowiązkowy wymiar zajęć podlega ustaleniu na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 KN. Jest to rozwiązanie zrozumiałe i zasługujące na akceptację, gdy się uwzględni, że stanowisko nauczyciela przedmiotu edukacyjnego, dla którego pensum zostało określone w art. 42 ust. 3 pkt 3 KN, jest stanowiskiem innym, związanym z innymi zadaniami, obowiązkami i uciążliwościami, od stanowiska nauczyciela pedagoga lub nauczyciela logopedy, podobnie jak jest stanowiskiem innym od stanowiska nauczyciela praktycznej nauki zawodu czy nauczyciela bibliotekarza, dla których określona została większa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć (por. rozważania zawarte w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 1990 r., III PZP 51/89, OSNC 1990 nr 12, poz. 140, oraz w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 1998 r., I PKN 217/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 479 i z dnia 5 lutego 2002 r., I PKN 849/00, LEX nr 54887). Można również stwierdzić, że o ile art. 42 ust. 3 pkt 3 określa obowiązkowy wymiar zajęć dla nauczycieli bezpośrednio realizujących zadania edukacyjne szkoły, to art. 42 ust. 7 pkt 3 odnosi się między innymi do ustalania tego wymiaru dla nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach związanych z realizacją zadań szkoły z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, oraz z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, jest powoływane jako akt wydany na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty, o którym jest mowa w art. 42 ust. 7 pkt 3 KN, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114). To rozporządzenie już nie obowiązuje, gdyż zostało zastąpione rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487), które weszło w życie z dniem 1 lutego 2011 r.

Powyższa zmiana stanu prawnego nie spowodowała jednak i nie mogła spowodować, że przedstawiona wyżej sprzeczność w orzecnictwie Sądu Najwyższego, będąca podstawą przedstawienia przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego powołanego na wstępie, dotyczy nieobowiązującego już stanu prawnego. Sprzeczność w wykładni prawa w orzecnictwie Sądu

Najwyższego, która wymaga rozstrzygnięcia przez powiększony skład Sądu Najwyższego, dotyczy bowiem wykładni przepisów art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela i określenia relacji między tymi przepisami, a nie wykładni przepisów rozporządzenia wydanego na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty.

Należy zwrócić uwagę, że ustawodawca w art. 42 ust. 7 pkt 3 KN zastosował wysoce wadliwą technikę legislacyjną, naruszającą konstytucyjnie ustaloną hierarchię źródeł prawa. W art. 42 ust. 7 pkt 3 KN powoływane są bowiem przepisy aktu wykonawczego wydanego do innej ustawy, i to na dodatek w postaci abstrakcyjnej („...pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty...”). Przepisy aktu wykonawczego do innej ustawy mają więc konkretyzować treść art. 42 ust. 7 pkt 3 KN.

Ponadto podstawa do wydania rozporządzenia zawarta w art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jt.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.) jest bardzo ogólna i stanowi, że minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi w drodze rozporządzenia „zasady udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach, które powinny tworzyć warunki dla zaspokajania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, w szczególności wspomagać rozwój uczniów i efektywność uczenia się”. Powyższe upoważnienie ustawowe do wydania rozporządzenia nasuwa poważne wątpliwości, czy jest zgodne z określonymi w art. 92 ust. 1 Konstytucji RP wymaganiami, jakim musi odpowiadać upoważnienie ustawowe do wydania rozporządzenia. Upoważnienie ma być szczegółowe i określać zakres spraw przekazanych do uregulowania, a także zawierać wytyczne dotyczące treści aktu. W art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty zostało przekazane do uregulowania w drodze rozporządzenia zasady udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach i nie zawiera wytycznych dotyczących treści aktu.

Ani w art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty, ani w żadnym innym przepisie tej ustawy nie zostały wymienione stanowiska pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych, o których jest mowa w art. 42 ust. 7 pkt 3 KN. W art. 42 ust. 7 pkt 3 KN zostały więc wymienione stanowiska, które mają być dopiero

określone w akcie wykonawczym do ustawy o systemie oświaty, a ta ustawa nie przewiduje utworzenia takich stanowisk w drodze aktu wykonawczego. Tylko w art. 42 ust. 7 pkt 3 KN są wymienione stanowiska pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych w szkołach i innych placówkach oświatowych. Powyższy przepis Karty Nauczyciela określa więc przedmiot regulacji rozporządzenia wydawanego na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty, gdy chodzi o utworzenie takich stanowisk w szkołach i innych placówkach objętych przepisami Karty Nauczyciela. Postanowienie art. 92 ust. 1 Konstytucji RP nie pozostawia żadnych wątpliwości, że jedna ustawa nie może określać treści aktu wykonawczego do drugiej ustawy, a wytyczne do wydania treści aktu mają być zawarte w ustawie zawierającej upoważnienie do wydania rozporządzenia i nie mogą być wywodzone z innych ustaw.

Regulacja zawarta w omawianym fragmencie art. 42 ust. 7 pkt 3 KN nasuwa poważne wątpliwości, gdy chodzi o jej zgodność z art. 2 Konstytucji RP, wyrażającym zasadę państwa prawnego, oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, określającym wymagania, jakim musi odpowiadać ustawowe upoważnienie do wydania rozporządzenia. Ogólnie omawiany fragment art. 42 ust. 7 pkt 3 KN narusza konstytucyjną hierarchię źródeł prawa. Rozporządzenie wydane do ustawy o systemie oświaty ma być aktem konkretyzującym przepisy art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN, a regulacje ustawowe Karty Nauczyciela zawarte w wyżej wymienionych przepisach mają być wykładane na podstawie przepisów tego rozporządzenia.

Zagadnienie walidacji wyżej wskazanego fragmentu art. 42 ust. 7 pkt 3 KN pojawia się wówczas, gdy powyższe uregulowanie miałoby być poddane takiej funkcjonalnej wykładni, iż obejmuje ono zarówno nauczycieli w ścisłym rozumieniu tego pojęcia w Karcie Nauczyciela, mających specjalność pedagoga, psychologa, logopedy lub doradcy zawodowego, jak i pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych niezatrudnionych jako nauczyciele w ścisłym znaczeniu tego pojęcia, będących „innymi pracownikami pedagogicznymi” zgodnie z dosłownym brzmieniem terminologii zastosowanej w art. 3 pkt 1 KN i nauczycielami w szerokim znaczeniu w świetle definicji nauczyciela zawartej w tym przepisie. Przy powyższej wykładni funkcjonalnej art. 42 ust. 7 pkt 3 wyłącza nauczycieli pedagogów, psychologów logopedów i doradców zawodowych (nauczycieli w ścisłym znaczeniu) z regulacji zawartej w art. 42 ust. 3 pkt 1-3 KN. Te przepisy odnoszą się do nauczycieli przedszkoli i szkół w ścisłym znaczeniu pojęcia „nauczyciel”, co wynika z

konstrukcji tabeli zawartej w art. 42 ust. 3 KN. W tej tabeli pojęcie „nauczyciel” występuje z dookreśleniem typu placówki oświatowej (przedszkola, szkoły określonego typu lub innej placówki) i używane jest odrębnie pojęcie „wychowawca”, występujące w art. 3 pkt 1 KN, zawierającym definicję pojęcia „nauczyciel” w znaczeniu szerokim. Językowa wykładnia art. 42 ust. 3 KN nie pozostawia większych wątpliwości, że obejmuje wszystkich nauczycieli w ścisłym znaczeniu publicznych przedszkoli i szkół wymienionych w art. 1 ust. 1 pkt 1 KN, a więc także nauczycieli o specjalnościach pedagoga, psychologa, logopedy lub doradcy zawodowego.

Na wykładni funkcjonalnej przepisów art. 42 ust. 3 i ust 7 pkt 3 KN, podważającej wnioski wynikające z wykładni językowej tych przepisów, opiera się pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w omówionym wyżej wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10. Sąd Najwyższy nie rozważał, czy w przyjętej wykładni art. 47 ust. 7 pkt 3 KN jest w analizowanej części zgodny z konstytucyjnymi zasadami systemu źródeł prawa.

Pogląd przeciwny, który wyraził Sąd Najwyższy w omówionym wyżej wyroku z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, opiera się na wykładni językowej. Sąd Najwyższy zinterpretował użyte w art. 42 ust. 7 pkt 3 KN sformułowanie „pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty” zgodnie z dosłownym jego brzmieniem. Sąd Najwyższy uznał, że w tym sformułowaniu zostały wymienione stanowiska będące stanowiskami „innych pracowników pedagogicznych”, zgodnie z dosłownym brzmieniem art. 3 pkt 1 KN, a więc stanowiskami nauczycieli w szerokim rozumieniu pojęcia „nauczyciel”. To sformułowanie nie odnosi się do nauczycieli w ścisłym znaczeniu tego pojęcia. Takich nauczycieli dotyczy art. 42 ust. 3 KN. Przepis art. 42 ust. 3 KN nie obejmuje, co pozostaje poza wszelkim sporem, pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych będących nauczycielami tylko w szerokim znaczeniu tego pojęcia. Sąd Najwyższy w wyroku użył w celu określenia tej grupy pracowników pojęcia „specjaliści”. To określenie można przełożyć na znacznie dłuższe określenie, które będzie dostosowane do terminologii użytej w art. 3 pkt 1 KN: „inni pracownicy pedagogiczni, którzy są w rozumieniu art. 3 pkt 1 KN nauczycielami w szerokim rozumieniu”. Taki zabieg jest niezbędny z punktu widzenia rozpatrzenia

przedstawionego w pytaniu prawnym zagadnienia prawnego i krytycznych uwag sformułowanych w wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, w stosunku do poglądu wyrażonego w powyższym wyroku. Te krytyczne uwagi w części odnoszą się wprost do określenia „specjaliści”, którego użył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, zamieścił następujący fragment: „Należy zauważyć, że art. 42, podobnie jak pozostałe przepisy Karty Nauczyciela, odnosi się wyłącznie do nauczycieli (w rozumieniu art. 3 pkt 1), a nie innych grup zawodowych. Skoro więc przepis ten istotnie w żadnym miejscu nie wymienia stanowiska specjalisty, przewiduje natomiast w ust. 7 pkt 3 między innymi stanowiska pedagoga i logopedy, o których mowa w przepisach rozporządzenia z dnia 7 stycznia 2003 r., to jednoznacznie stanowi o możliwości zatrudniania na tych stanowiskach osób będących nauczycielami”.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 KN ilekroć w ustawie jest mowa o nauczycielach bez bliższego określenia, rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1 i 1a. Powyższe określenie nauczyciela w rozumieniu Karty Nauczyciela w żaden sposób nie daje się odwrócić w taki sposób, że jeżeli Karta Nauczyciela mówi o wychowawcach lub innych pracownikach pedagogicznych, wymieniając nazwy tych pracowników, to należy przez to rozumieć także nauczycieli w ścisłym znaczeniu tego słowa. Takie stanowisko jest utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 1990 r., sygn. akt III PZP 51/89, OSNC 1990 nr 12, poz. 140, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 1998 r., sygn. akt I PKN 217/98, OSNAPIUS 1999 nr 15, poz. 479, i z dnia 5 lutego 2002 r., sygn. akt I PKN 849/00, LEX nr 54887). Szczególnie wyraźnie to stanowisko zostało wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 1990 r., sygn. akt III PZP 51/89. Powyższa uchwała dotyczy wprawdzie nieobowiązujących już regulacji zawartych w art. 42 KN, ale ogólniejsze sformułowania w niej zawarte można odnieść do art. 42 KN w brzmieniu obecnie obowiązującym. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tej uchwały, zawierającej odpowiedź na pytanie prawne dotyczące wymiaru zajęć nauczycieli psychologów i nauczycieli pedagogów zatrudnionych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, przedstawił następujący wywód prawny:

„Według art. 3 Karty Nauczyciela, zawierającego słownik wyrażeń ustawowych, ilekroć w ustawie jest mowa o nauczycielach bez bliższego określenia, tylekroć rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych. Tego rodzaju unormowanie rodzi określone konsekwencje. Dlatego w niektórych tylko sytuacjach wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni uważani mogą być za nauczycieli, ale nie odwrotnie. Oznacza to, że Karta Nauczyciela nie zawiera upoważnienia do stosowania – w jakiegokolwiek sytuacji – przepisów dotyczących tylko wychowawców do nauczycieli.

Tym samym wyłączona jest możliwość zaakceptowania poglądu wyrażonego przez Ministra Sprawiedliwości co do tego, że określenie „wychowawca” zawarte w art. 42 ust. 1 pkt 9c Karty Nauczyciela ma tak ogólny charakter, iż obejmuje wszystkich pracowników spełniających funkcje wychowawcze w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, a więc także nauczycieli psychologów i nauczycieli pedagogów.

Kolejnym argumentem przemawiającym za rozróżnianiem określenia wychowawca od wyrażenia nauczyciel jest brzmienie art. 42 ust. 1 Karty Nauczyciela. Przepis ten w pkt 1-5 oraz 10-11 posługuje się określeniem nauczyciel, natomiast w pkt 6-9 – wychowawca i w zależności od tego normuje tygodniowy wymiar godzin.

Nie można zakładać, że to rozróżnienie jest wynikiem niedokładności lub niedopatrzenia – właśnie w odniesieniu do zakładów poprawczych czy schronisk dla nieletnich – albo że intencją ustawodawcy było rozumienie przez pojęcie wychowawcy wszystkich innych pracowników tych placówek. Zresztą art. 42 ust. 1 pkt 9c Karty Nauczyciela *expressis verbis* posługuje się określeniem wychowawcy w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, a nie określeniem nauczyciela czy innych pracowników pedagogicznych mimo jednoznacznego rozróżniania tych grup zawodowych”.

W obecnie obowiązującym art. 42 ust. 7 pkt 3 KN jest mowa o pedagogach, psychologach, logopedach i doradcach zawodowych, natomiast w obecnie obowiązującym art. 42 ust. 1 pkt 1-3 KN – o nauczycielach przedszkoli i szkół. Zgodnie z przedstawionym wyżej ogólnym wywodem z uchwały składu siedmiu sędziów SN z dnia 5 marca 1990 r., sygn. akt III PZP 51/89, użyte w art. 42 ust. 7 pkt 3 KN określenia „pedagog”, „psycholog”, „logopeda” i „doradca zawodowy” nie mogą być rozumiane tak rozciągliwie, aby obejmowały także nauczycieli w ścisłym

znaczeniu mających wyżej wskazane specjalności. Takich nauczycieli obejmuje art. 42 ust. 3 pkt 1-3 KN.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego dnia 5 marca 1990 r., sygn. akt III PZP 51/89, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 1998 r., sygn. akt I PKN 217/98, i z dnia 5 lutego 2002 r., sygn. akt I PKN 849/00, zostały powołane zarówno w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, jak i w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10 w celu wsparcia wyrażonych w nich przeciwnych poglądów. Powołane orzeczenia wspierają, jak zostało to przedstawione wyżej, pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06. Pogląd wyrażony w wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, stanowi odejście od poglądu wyrażonego w tych wyrokach, że jeżeli w przepisach Karty Nauczyciela jest mowa o wychowawcach lub innych pracownikach pedagogicznych, to nie można tymi pojęciami obejmować także nauczycieli w ścisłym znaczeniu.

Przy wykładni art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN w sposób przedstawiony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, nie występuje zagadnienie walidacji art. 42 ust. 7 pkt 3 KN w analizowanej części. Przepis art. 42 ust. 7 pkt 3 KN odnosi się w tej interpretacji do pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych niebędących nauczycielami w ścisłym znaczeniu, a tym samym nieobjętych przepisami art. 42 ust 3 pkt 1-3 KN. Regulacja organu prowadzącego szkołę lub placówkę obowiązkowego tygodniowego wymiaru zajęć tych pracowników może być dla tych pracowników tylko korzystniejsza od ogólnego przepisu art. 42 ust. 1 KN, zgodnie z którym czas pracy nauczyciela (w szerokim rozumieniu) nie może przekraczać 40 godzin na tydzień. Swoiste źródła prawa pracy, o których jest mowa w art. 9 k.p., tj. układy zbiorowe pracy i inne oparte na ustawie porozumienia zbiorowe, regulaminy i statuty mogą bowiem zawierać korzystniejsze dla pracowników regulacje od przepisów ustawowych. Przepis art. 47 ust. 7 pkt 3 KN przy omawianej interpretacji jest tylko wadliwie skonstruowany przez to, że odwołuje się do aktu podustawowego, wydanego w celu wykonania innej ustawy.

Inaczej sprawa się przedstawia, gdyby art. 47 ust. 7 pkt 3 KN miałby wyłączać nauczycieli w ścisłym znaczeniu mających specjalność pedagoga, psychologa, logopedy lub doradcy zawodowego z zakresu zastosowania art. 42 ust. 3 KN. W takiej interpretacji byłby niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP przede wszystkim

przez to, że niekorzystne dla pracowników wyjątki od regulacji ustawowych, byłyby wprowadzane nie rozporządzeniem, lecz aktem organu prowadzącego publiczną szkołę lub placówkę (aktem prawa miejscowego – uchwałą rady gminy). Konstytucja RP nie przewiduje innej postaci aktu wykonawczego do ustawy od rozporządzenia, a upoważnienie ustawowe do wydania rozporządzenia musi spełniać wymagania określone w art. 92 Konstytucji RP. Okoliczność, że art. 47 ust. 7 pkt 3 odsyła do aktu wykonawczego do innej ustawy, ma w tym kontekście drugorzędne znaczenie.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, stwierdził, że art. 42 ust. 3 KN „określa tygodniowe normy zajęć obowiązkowych w różnych typach szkół zarówno nauczycieli przedmiotów edukacyjnych, jak i nauczycieli praktycznej nauki zawodu, wychowawców, bibliotekarzy bibliotek szkolnych oraz nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych”. Z tego stwierdzenia Sąd Najwyższy wywiódł wniosek, że nauczyciele o specjalnościach pedagoga, psychologa, logopedy i doradcy zawodowego nie są objęci art. 42 ust. 3 KN, gdyż nie są nauczycielami „przedmiotów edukacyjnych” (takiego określenia w art. 42 ust. 3 KN nie ma).

W stosunku do powyższego stwierdzenia należy zwrócić uwagę, że w art. 42 ust. 3 KN w zasadzie wymieniani są ogólnie nauczyciele określonych typów szkół i innych placówek oświatowych: „nauczyciele przedszkoli, z wyjątkiem nauczycieli pracujących z grupami dzieci 6-letnich” (pkt 1), „nauczyciele przedszkoli i innych placówek przedszkolnych pracujących z grupami dzieci 6-letnich” (pkt 2), „nauczyciele przedszkoli specjalnych, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół specjalnych, liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych i liceów uzupełniających ... (pkt 3). Tylko w stosunku do nauczycieli szkół prowadzących szkolenie zawodowe użyte zostało pojęcie „nauczyciele przedmiotów teoretycznych”. a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych – pojęcie „nauczyciele przedmiotów artystycznych i ogólnokształcących” (dalsza część pkt 3). Jediną grupą nauczycieli, która została wyodrębniona ze względu na nauczany przedmiot, są „nauczyciele praktycznej nauki zawodu” we wszystkich typach szkół (pkt 5).

Z punktu widzenia wykładni językowej art. 42 ust. 3 KN nauczyciele o specjalnościach pedagoga, psychologa, logopedy i doradcy zawodowego zatrudnieni w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach specjalnych, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i liceach uzupełniających są bez żadnych wątpliwości objęci przez ten przepis. Przy wykładni językowej art. 42 ust. 3

KN pewne wątpliwości mogłyby się nasuwać, gdy chodzi o takich nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe i szkołach artystycznych, ze względu na to, że w stosunku do nauczycieli tych szkół jest mowa o „nauczycielach przedmiotów teoretycznych” i „nauczycielach przedmiotów artystycznych i ogólnokształcących”. W kontekście art. 42 ust. 3 pkt 5 KN, który dotyczy nauczycieli praktycznej nauki zawodu we wszystkich typach szkół” należałoby raczej opowiedzieć się za tym, że zajęcia prowadzone przez nauczycieli o specjalnościach pedagoga, psychologa, logopedy i doradcy zawodowego są „przedmiotami teoretycznymi” (szkoły zawodowe) lub „przedmiotami ogólnokształcącymi” (szkoły artystyczne).

Twierdzenie, że art. 42 ust. 3 KN nie obejmuje nauczycieli o specjalnościach pedagoga, psychologa, logopedy i doradcy zawodowego we wszystkich publicznych przedszkolach i szkołach, mogłoby mieć podstawę tylko w wykładni funkcjonalnej, która przełamywałaby wynik wykładni językowej. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, takiej wykładni nie przeprowadził w przekonujący sposób.

W sytuacji, gdyby nauczyciele o specjalnościach pedagoga, psychologa, logopedy i doradcy zawodowego w publicznych przedszkolach i szkołach byłiby objęci przez art. 42 ust. 3 KN, do odpowiedzi na postawione pytanie prawne nie byłoby w ogóle potrzeby szczegółowego rozpatrywania art. 42 ust. 7 pkt 3 KN i rozważania jego konstytucyjności. Przepis art. 42 ust. 2 pkt 1 KN wyraźnie i jednoznacznie określa relację między art. 42 ust. 3 a art. 42 ust. 7 pkt 3 KN. Zgodnie z art. 42 ust. 2 pkt 1 KN w ramach czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, oraz ustalonego wynagrodzenia nauczyciel obowiązany jest realizować: „zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, w wymiarze określonym w ust. 3 lub ustalonym na podstawie ust. 4a albo ust. 7”. Określony nauczyciel (w szerokim rozumieniu) jest objęty albo przepisem art. 42 ust. 3 KN, albo przepisem art. 42 ust. 7 pkt 3 KN. Przepis art. 42 ust. 7 pkt 3 KN nie wprowadza wyjątków od zastosowania art. 42 ust. 3 KN.

Na wykładnię przepisów ustawowych nie może w żadnym wypadku wpływać treść rozporządzenia wydanego na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty, do którego odsyła art. 42 ust. 7 pkt 3 KN. To odesłanie może być rozumiane tylko w taki sposób, że w tym rozporządzeniu utworzone są stanowiska psychologa,

pedagoga, logopedy i doradcy zawodowego, niebędące stanowiskami nauczycielskimi w ścisłym znaczeniu. Regulowanie zatrudniania nauczycieli w ścisłym znaczeniu tego słowa w oczywisty sposób nie mieści się w granicach ustawowego upoważnienia do wydania rozporządzenia. Przepis art. 42 ust. 7 pkt 3 nie odsyła do całego rozporządzenia, lecz tylko do tej jego części, która mówi o wskazanych stanowiskach. Dopóki więc takie rozporządzenie, nieskonkretyzowane w odesłaniu, będzie istniało, odesłanie będzie miało rzeczywistą treść. Wszelkie inne rozumienie tego odesłania stanowiłoby naruszenie hierarchii źródeł prawa i zasad wykładni prawa.

Wydanie nowego rozporządzenia w miejsce dotychczasowego nie może być w związku z tym poczytywane za zmianę stanu prawnego, która powoduje, iż sprzeczność w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotycząca wykładni przepisów art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN odnosi się do nieobowiązującego stanu prawnego. Treść przepisów ustawowych zmianie nie uległa.

Należy przy tym zaznaczyć, że w części objętej odesłaniem rozporządzenie poprzednio obowiązujące i rozporządzenie obecnie obowiązujące mają treść werbalnie podobną, a merytorycznie tożsamą.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487) stanowi w § 4 ust. 2: „Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce udzielają uczniom nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści wykonujący w przedszkolu, szkole i placówce zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności psycholog, pedagog, logopeda i doradcy zawodowi, zwani dalej «specjalistami»”.

Poprzednio obowiązujące rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. stanowiło w § 15 ust. 2: „W przedszkolu, szkole lub placówce mogą być zatrudnieni pedagog, psycholog i logopeda. W szkole i placówce może być zatrudniony również doradca zawodowy”.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, oraz z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, odwołał się tylko do treści § 15 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, odwołał się natomiast do całości regulacji zawartych w wyżej wymienionym rozporządzeniu, a także do art. 22 ust. 2 pkt 11

ustawy o systemie oświaty, będącego podstawą do wydania tego rozporządzenia, i wyprowadził z takiej analizy wnioski dotyczące rozstrzygnięcia spornego zagadnienia prawnego wykładni art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN.

Oba wymienione wyżej wyroki Sądu Najwyższego są więc rozbieżne, gdy chodzi o samo rozumienie zawartego w art. 42 ust. 7 pkt 3 KN odesłania do rozporządzenia wydanego na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty.

Podsumowując, wydanie nowego rozporządzenia, nie było zmianą prawną, która pozbawiałaby wnoszone pytanie prawne podstawy w postaci rozbieżności w wykładni prawa w orzecznictwie Sądu Najwyższego, która dotyczy aktualnie obowiązującego stanu prawnego.

Rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego ma bardzo istotne znaczenie praktyczne. Od rozstrzygnięcia tego zagadnienia zależy bowiem, czy nauczyciele pedagogzy, psychologzy, logopedzi i doradcy zawodowi zatrudnieni w publicznych przedszkolach, szkołach i innych placówkach będą podlegali, gdy chodzi o obowiązkowy tygodniowy wymiar zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych, jednolitej regulacji Karty Nauczyciela (art. 42 ust. 3 KN), czy też aktom prawa miejscowego o różnej treści, wydawanymi przez organy samorządu terytorialnego na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 KN, przy braku kryteriów tego zróżnicowania.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, jako wyrok późniejszy i mający rozbudowaną treść uzasadnienia przyjętej wykładni, zdaje się być w praktyce odbierany jako końcowe stanowisko Sądu Najwyższego i ustalenie prawidłowej wykładni prawa w sprawie objętej treścią wnoszonego pytania prawnego.

Należy zaznaczyć, że na powołaniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, opiera się uzasadnienie wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 października 2011 r., sygn. akt I OSK 1194/11 (opublikowany w internetowej bazie orzeczeń NSA i wojewódzkich sądów administracyjnych: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>), wydanego w sprawie ze skargi na uchwałę rady jednego z podwarszawskich miast ustalającą tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć dla nauczycieli specjalistów zatrudnionych w szkołach i przedszkolach, podjętą na podstawie art. 47 ust. 7 pkt 3 KN.

Jest to jedyny wyrok, w którym Naczelny Sąd Administracyjny, wypowiedział się w sprawie wykładni art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN, gdy chodzi o nauczycieli pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych.

W wyżej wskazanej sprawie Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 25 lutego 2011 r., sygn. akt I SA/Wa 2039/09 (opublikowany również w internetowej bazie orzeczeń NSA i wojewódzkich sądów administracyjnych: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>), stwierdził nieważność zaskarżonej uchwały. Argumentacja stanowiska, że nauczyciele pedagogzy, psychologzy, logopedzi i doradcy zawodowi są objęci przez art. 42 ust. 3 KN i nie ma do nich zastosowania art. 42 ust. 7 pkt 3 KN, jest zasadniczo zbieżna z tą, którą przedstawił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06. Trzeba jednak zaznaczyć, że w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego nie jest powoływany powyższy wyrok Sądu Najwyższego. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, zawierający odmienną wykładnię przepisów art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN, prawdopodobnie nie był znany Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie ze względu na to, że został wydany krótko przed dniem orzekania przez ten sąd.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie stwierdził: „(...) zaskarżona uchwała rażąco narusza art. 42 ust. 3 oraz 42 ust. 7 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela, gdyż Rada Gminy L., jak wynika z treści zaskarżonej uchwały, określiła nią obowiązkowy tygodniowy wymiar godzin zajęć dla "nauczycieli specjalistów, zatrudnionych w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę L.", a zatem objęła tą regulacją, wbrew jasnej i wyraźnej treści art. 42 ust. 7 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela, nauczycieli zatrudnionych na stanowisku pedagogów, nauczycieli zatrudnionych na stanowisku psychologów czy też nauczycieli zatrudnionych na stanowisku logopedów. Czyniąc w ten sposób, Rada Miasta L. samodzielnie ustaliła odmiennie od ustawowej regulacji wynikającej z art. 42 ust. 3 kwestię tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycieli zatrudnionych w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę L. W ten sposób Rada Miasta L. bez podstawy prawnej zawiążyła obowiązkowy tygodniowy wymiar godzin dla nauczycieli specjalistów zatrudnionych jako nauczyciele pedagogzy, psychologzy, logopedzi i doradcy zawodowi prowadzący zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Nie zmienia tego fakt,

że co prawda Rada Gminy L. w tytule uchwały wskazała, że dotyczy ona tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć logopedów, reedukatorów, terapeutów, rehabilitantów, pedagogów, psychologów i doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych zatrudnionych w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę L., skoro z treści tego aktu wynika, że dotyczy ona nauczycieli, a więc osób, do czasu pracy których odnosi się ściśle regulacja ustawowa (art. 42 ust. 3)”.

Organ administracji samorządowej wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku, wspierając stawiany zaskarżonemu wyrokowi zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN, powołał się na wykładnię tych przepisów dokonaną w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10.

Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 5 października 2011 r., sygn. akt I OSK 1194/11, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Naczelny Sąd Administracyjny, uzasadniając wyrok, powołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011 r., sygn. akt I PK 153/10, i powtórzył prawie dosłownie wywód prawny przedstawiony w powyższym wyroku Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego nie ma jednak żadnego odniesienia do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, i przedstawionej w tym wyroku argumentacji uzasadniającej odmienną wykładnię przepisów art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN.

Omówione wyżej wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie i Naczelnego Sądu Administracyjnego nie są pomocne w rozstrzygnięciu istniejącej w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni prawa. Nie dostarczają bowiem żadnych nowych argumentów przemawiających za i przeciw jednej lub drugiej z wykładni przepisów art. 42 ust. 3 i ust. 7 pkt 3 KN przedstawionych w rozbieżnym orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Powyższy wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego uzasadnia jednak dodatkowo potrzebę rozstrzygnięcia przez powiększony skład Sądu Najwyższego przedstawionego w pytaniu zagadnienia prawnego i usunięcia powstałej rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Istnieją przy tym istotne argumenty przemawiające za przyjęciem wykładni przedstawionej w wyroku Sądu Najwyższego

z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt I PK 195/06, podniesione w uzasadnieniu pytania prawnego.

W świetle powyższego wniosek o rozstrzygnięcie przez powiększony skład Sądu Najwyższego przedstawionego zagadnienia prawnego jest zasadny.

STANISŁAW DĄBROWSKI